

Regionale aanpak van PRRS

Het is nu duidelijk dat mensen, varkens, veewagens en lucht wel degelijk virusvrij te krijgen zijn.

PRRS veroorzaakt wereldwijd veel schade door uitbraken en versterking van andere infecties. Inmiddels is steeds meer bekend over mogelijkheden om deze varkensziekte te bestrijden. In Noord-Nederland ging een jaar geleden een regionale PRRS-proef van start, met bemoedigende eerste resultaten.

De kosten van een PRRS-uitbraak zijn berekend voor de Verenigde Staten, Nederland, Denemarken en Zweden. Per zeug variëren de kosten bij acute uitbraken van rond de 100 euro in Europa, tot meer dan 200 euro in de Verenigde Staten. In 2013 is vastgesteld dat de Deense varkenssector een jaarlijks financieel verlies lijdt van gemiddeld 15 miljoen euro, alleen al door de kosten van chronische PRRS-virusinfecties. Het totale schadebedrag voor de varkenssector in de Verenigde Staten is geschat op 530 miljoen euro per jaar. Maar er zijn meer redenen om PRRS aan te pakken: doorbraken ondanks vaccinatie, invloed op antibioticumgebruik - waarvoor in Nederland, Denemarken en Zweden restricties gelden - en de eisen die bij export van varkens en vlees gesteld worden. Al deze argumenten hebben een jaar geleden geleid tot het regionale project voor de aanpak van PRRS in Noord-Nederland.

Strijd tegen PRRS

De meeste informatie over de aanpak van PRRS is bekend geworden vanuit onderzoek in de Verenigde Staten. Daar is onderzocht hoe het virus binnenkomt, hoe het zich binnen het bedrijf verspreidt en hoe het virus weer geëlimineerd kan worden. Het is nu duidelijk dat mensen, varkens, veewagens en lucht wel degelijk virusvrij te krijgen zijn. De wereldwijde veldervaringen ondersteunen dat. Overigens is het eerste concept voor luchtfiltering niet in de Verenigde Staten, maar in Europa uitgedacht.

Regionale samenwerking

Eigenlijk beginnen alle maatregelen tegen PRRS bij hygiëne en biosecurity, en daar kan altijd vooruitgang in worden geboekt. Maar alle maatregelen ineens toepassen is vaak niet mogelijk, zeker niet als ook luchtfiltratie nodig blijkt vanwege korte afstanden tot buurbedrijven. En dit is nu precies waar regionale aanpak voor nodig is: gezamenlijke actie van alle varkenshouders in een regio. Want: "Als je de lucht niet filtert, wordt je bedrijfsstatus bepaald door je buurman."

PRRSv-aanpak Noord-Nederland: prioriteiten en eerste resultaten

Sinds januari 2013 nemen 72 bedrijven deel aan de PRRS-proef in Noord-Nederland. Dat is 75% van alle varkensbedrijven in die regio (zie kaartje). Een vijfde daarvan bestaat uit vermeerderingsbedrijven, een kwart uit gesloten bedrijven, en ruim de helft zijn vleesvarkensbedrijven. Bij deze proef is bewust gekozen voor een gebied met een lage varkensdichtheid, om het risico op infecties door de lucht of 'buurtinfecties' te verkleinen.

Het eerste doel van het project is het beheersen van PRRSv-infecties, om zo een PRRSv-vrije biggenstroom te produceren. Voor elk bedrijf wordt een op maat gesneden plan van aanpak opgesteld, gericht op vooruitgang in zowel interne als externe biosecurity. Dat hier de eerste prioriteit ligt, wordt ook onderstreept door de inzet van een ervaren bedrijfscoach, om zowel de varkenshouder als de dierenarts te ondersteunen in het toepassen van de geadviseerde maatregelen. Luchtfiltratie of vaccinatie worden niet standaard in de adviezen opgenomen, maar kunnen uiteraard wel op eigen verzoek van de varkenshouder worden ingezet. De coaching wordt uitgevoerd op 39 bedrijven. Op alle 72 bedrijven worden per periode van 4 maanden bloedmonsters genomen van gespeende biggen van 9 weken oud (20 stuks, gepoold getest met PCR) en/of vleesvarkens van 22 weken oud (10 stuks, getest met ELISA). Zeugen worden in deze fase van het project nog niet bemonsterd.

aard zijn er nog vele uitdagingen: hygiëne rondom varkenstransport en afvoer van destructiemateriaal, en de PRRS-status van biggen die aangevoerd worden van buiten het proefgebied. De eerste acties zijn op deze punten al van start gegaan. Zo loopt er nu een proef, gefinancierd door het PVV, om veewagens door middel van hitte PRRSv-vrij te maken. De resultaten worden in 2014 verwacht.

PRRS-programma's in Europa

Ook in andere landen ontstaan regionale programma's: in Spanje (een project gestart, er volgen er nog drie in 2014), Frankrijk en Slovenië. Ook Denemarken, Noord-Ierland en Ierland overwegen een georganiseerde aanpak. De doelen van de projecten zijn verschillend: coaching, beheersing van infecties en regelmatig bloedonderzoek (Nederland), monitoring door bloedonderzoek en eradicatie (Frankrijk) en het gebruik van een 'Alert Network' (informatiesysteem) om dierenartsen te informeren over nieuwe uitbraken (in het varkensdichte deel van Catalonië in Spanje). Op nationaal niveau verzamelt de overheid in Denemarken nu gegevens voor een nationaal eradicatieprogramma, en in Hongarije wordt gewerkt aan de voorbereiding van wetgeving voor de import van varkens en de landelijke bewaking van PRRS.

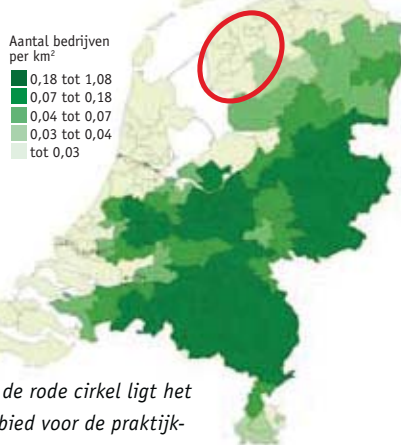
Verenigde Staten en Europa

De Verenigde Staten hebben al sinds 2004 ervaring met regionale projecten om PRRS te elimineren. Het eerste project is gestart in Stevens County, Minnesota, en nu zijn er een stuk of 25 gaande. Er zijn grote verschillen tussen de Verenigde Staten en Europa: de PRRSv-stammen in de Verenigde Staten veroorzaken meer en ernstigere uitbraken dan die in Europa. Maar laat dit niet de aanleiding zijn om minder actie te ondernemen. De recent gevonden Europese stammen met hoge pathogeniteit (kwaadaardigheid) in Wit-Rusland en België (!), wijzen er nog eens op dat PRRS-virussen zeker blijven muteren, en ons dus onaangenaam kunnen verrassen!

Eerste resultaten

Het eerste jaar van bloedtappen is inmiddels afgerond. De eerste resultaten zijn bemoedigend; meerdere bedrijven hebben nu drie keer een negatief testresultaat bij alle monsters gehad, een aantal zelfs bij zowel de biggen als de vleesvarkens. Uiter-

Verdeling van varkensbedrijven in Nederland

In de rode cirkel ligt het gebied voor de praktijkproef in Noord-Nederland.

TEKST: drs. Tom Duinhof, drs. Manon Houben, ir. Marlies Hanssen, dr. Arie van Nes, (leden PVV-werkgroep deskundigen PRRS)